

d ů v o d e c h:

Soudy nižších stolic vyhověly prosbě žalobní i v tom směru, že může býti právo zástavní za pohledávky žalované strany po právní moci rozsudku vymazáno. Odvolací soud sice správně praví, že věřitel jest dle §u 39 konk. ř. povinen, aby ruční zástavu vrátil do úpadkové podstaty, jelikož tohoto vrácení jest potřebí k tomu, aby ony movité věci mohly býti v úpadkovém řízení zpeněženy. Ale nelze odvolacímu soudu v tom směru přisvědčiti, že věřitel jest povinen upustiti od zástavního práva na nemovitosti a že dojde-li ke zrušení úpadku bez realizace úpadkového jmění, obživne právo zástavní tak, že by žalovaná byla oprávněna domáhati se nového vkladu jeho v původním pořadí. Knihovně zákon nezná výmaz práv pouze podmíněčný anebo z druhé strany zase vklady s pořadím dřívějším, není-li tu poznámky pořadí (§ 93 kn. zák.). V tomto sporu není vyslovena naprostá neplatnost závazků, oněmi dlužními úpisy založených, nýbrž jen jejich bezúčinnost vůči konkursním věřitelům. Proto nelze vysloviti, že tato práva zástavní mohou býti vymazána po pravomoci rozsudku.

Čís. 4273.

Společenstva výdělková a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Zápůjčka, již poskytlo společenstvo nečlenu, jest jednáním nicotným. Lhostejno, že dle stanov bylo společenstvo oprávněno přijímati vklady i od nečlenů.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, Rv I 1071/24.)

Žalující úvěrní družstvo přijímalo od žalované, jež nebyla jeho členkou, říšskoněmecké marky a ukládalo je na markový účet. Žalovaná obdržela pak od družstva zápůjčky v Kč, jež byly k její tíži vedeny na zvláštním účtu. Žalobě, již domáhalo se družstvo na žalované zaplacení poskytnutých zápůjček, procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Žalobkyně byla oprávněna dle §u 2 čís. 2 stanov přijímati peněžní vklady k co nejvhodnějšímu uložení od členů i nečlenů a dle §u 92 čís. 3 vésti obchody v běžném účtu pro členy s použitím nebo bez použití šekového spojení, a poskytovat v běžném účtu zápůjčky členům, dle §u 2 čís. 4 smí žalobkyně poskytovat zálohy a půjčky pouze členům, jako dle §u 2 čís. 12 mohou býti obchody uzavírány jen se členy a jen potud, pokud sahá jejich úvěrní schopnost a pokud dají členové dostatečnou jistotu, jakož vůbec mohou býti jen členové účastni výhod společenstva. Dle §u 19 budou vydány zapůjčené částky členům jen, dají-li přiměřenou jistotu. Ježto žalovaná není členem žalobkyně, nejednala tato, poskytujíc jí půjčku, ve shodě se stanovami, žalovaná, nejsouc členem, neměla míti účast na výhodách společenstva a jistota, již žalobkyně i od členů obdržela v markách, nebyla jistě při kolísavém kursu

marky dostatečná. Na právním názoru odvolacího soudu nemění ničeho okolnost, že takto byl úvěr poskytován usnesením ředitelství. Není také zcela správné tvrzení rozsudku, že společenstvo může provozovati i s třetími osobami obchody, jež jsou, nikoliv účelem společenstva, nýbrž jen prostředkem k dosažení tohoto účelu. S tím lze souhlasiti jen s tím obmezením, že dotyčný obchod nesmí býti v rozporu se stanovami. Dle Šu 88 zákona o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. je trestným společník, jenž rozšiřuje činnosti společenstva na jiné předměty, než které jsou uvedeny v Šu 1 zákona. Neplatnou je pak každá smlouva, jejímž předmětem je nějaké konání, jež se přičí dobrým mrávům (Krasnopolski, Kafka vš. obč. zák. str. 98, Stubenrauch u § 878 obč. zák.) a k obchodům uvedeným v Šu 1 patří jen obchody se společníky. Poskytnutí zápůjčky nečlenům je tudíž neplatným obchodem, z něhož pro žalovanou nemohl vzejíti závazek.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po stránce právní sdílí dovolací soud názor soudu odvolacího, že právní jednání mezi stranami ohledně vybírání korun od žalujícího společenstva jako půjčka jest nicotným (§ 879 obč. zák.) a nikoli jen neplatným a nemohla proto tato nicotnost býti zhojena ani dodatečným přijímáním kontokorentu bez námitek. Žalující strana jest společenstvem ve smyslu zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Jako takové musí svou činností směřovati jedinečně ku podpoře výdělku nebo hospodářství svých členů prostředky, v Šu 2 stanov uvedenými. Každý jiný účel jest vyloučen a není žalujícímu společenstvu dovolen, neboť pak by přestalo býti společenstvem ve smyslu naduvedeného zákona. V důsledcích toho, třebaš dovoleno jest v Šu 2 čís. 2 stanov žalujícího společenstva, by přijímalo peněžní vklady také od nečlenů, nemůže žalující společenstvo, nemá-li jednati proti předpisům stanov na základě zákona usnesených a tím také zákona o společenstvech poskytovat zápůjčky nečlenům. Poněvadž pak žalující společenstvo vyplácením korun žalované, která nesporně není členem společenstva, jako půjčky nejen proti stanovám, nýbrž i proti předpisům zákona o společenstvech jednala, jeví se toto její poskytování půjček žalované jako nečlenu zákonnému zákazu se přičícím a jest z toho důvodu, jak soud odvolací v napadeném rozsudku správně vyvodil, nicotným. Názor dovolání, že toto jednání žalujícího družstva jest jen jednáním proti stanovám společenstva a nikoli jednáním proti zákonnému zákazu, není správným a vývody dovolání, že jedná se zde snad o překročení kompetence společenstva ohledně osoby, které zápůjčky byly poskytovány, nikoli však ohledně věci, poněvadž žalující k poskytování půjček svým členům jest oprávněna, nejsou správné.

Čís. 4274.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).